

Etableringsprocessen i de nordiska länderna

Projektet "Nordisk samverkan om integration" är en del av Nordiska ministerrådets temasatsning kring integration av immigranter och flyktingar. Projektet har som mål att stödja arbete som främjar integration av flyktingar och invandrare i de nordiska länderna. Projektet berör flera delar av samhällslivet: arbetsmarknad, boende, sociala insatser, barn och unga och demografi. Under varje tema presenteras jämförelser mellan länderna, forskning om migrationens effekter och lärande exempel från länderna.

Läs mer på projektets hemsida: www.integrationnorden.org

Etableringsprocessen i de nordiska länderna

Utgiven av
Nordens välfärdscenter
© november 2017

Författare: Ann Jönsson

Ansvarig utgivare: Ewa Persson Göransson

Illustrationer: Lene Idermark

Nordens välfärdscenter
Box 1073, SE-101 39 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 30
Tel: +46 8 545 536 00
info@nordicwelfare.org

Nordens välfärdscenter
c/o Institutet för hälsa och välfärd
PB 30, FI-00271 Helsingfors
Besöksadress: Mannerheimvägen 168 B
Tel: +358 20 741 08 80
helsingfors@nordicwelfare.org

Rapporten kan laddas ner på www.nordicwelfare.org

Innehåll

Etableringsprocessen i de nordiska länderna.....	4
Sverige.....	5
Norge.....	8
Danmark	10
Finland.....	12
Island.....	14
Likheter och skillnader mellan länderna.....	16

Etableringsprocessen i de nordiska länderna

I denna rapport görs en genomgång av etableringsprocessen i de nordiska länderna. Den bygger på dokument från myndigheter i respektive land, den norska rapporten Komparativ analyse av introduksjonprogram i Norge, Sverige og Danmark (Kristian Tronstad, Vilde Hernes, NIBR-rapport 2014:19) samt Rambölls rapporter till Nordiska ministerrådet Challenges and stakeholders in the integration field in the Nordic countries (2016) och Myndighetstiltag til fremme af flygtninges arbejdsmarkedstilknøytning (2016).

Först presenteras kort hur etableringsprocessen ser ut i de nordiska länderna – introduktionsprogrammets innehåll, omfattning, ansvariga myndigheter. Därefter redovisas likheter och de mest betydande skillnaderna mellan länderna. Detta är ett område där det hela tiden sker förändringar. Detta är en lägesbeskrivning hösten 2017.

Sverige

I Sverige är det en statlig myndighet, Arbetsförmedlingen, som har det samordnande ansvaret för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Denna organisationsform kom till i samband med etableringsreformen 2010, då detta samlade ansvar fördes över från kommunerna.

Etableringsuppdraget

Syftet med etableringsinsatserna är att individen snabbt ska komma i arbete eller utbildning. Etableringsinsatserna genomförs i samarbete med flera olika aktörer.

Från den 1 januari 2018 ska regelverket för etableringsinsatser i större utsträckning harmoniseras med den övriga arbetsmarknadspolitiken och regelverket för nyanlända inom etableringsuppdraget ska bli mer likt det som gäller för övriga arbetsökande. Etableringsuppdraget som det ser ut idag omvandlas till ett av flera program inom Arbetsförmedlingen, Lag (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Målgrupp

Målgruppen för etableringsuppdraget är personer mellan 20 och 65 år som fått uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting, skyddsbehövande och deras anhöriga. De personer som fyllt 18 men inte 20 år och saknar föräldrar i Sverige har också rätt till insatser inom etableringsuppdraget.

Tiden i etableringen

Tiden i etableringen omfattar som längst 24 månader.

Ansvariga myndigheter

Migrationsverket har ansvar för asylsökande under den tid som de väntar på besked i asylärendet och är den myndighet som fattar beslut i tillståndsärenden.

Arbetsförmedlingen har ansvar för personer mellan 20 och 65 år som fått uppehållstillstånd som flykting, kvotflykting, skyddsbehövande och deras anhöriga och som ska in på svensk arbetsmarknad. Det handlar i huvudsak om vuxna i arbetsför ålder och deras anhöriga.

Först när personen har flyttat ut från Migrationsverkets anläggningsboenden och blivit mottagen i en kommun, kan hon eller han ta del av aktiviteter inom Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag.

Kommunen har ansvar för språkundervisningen.

Etableringsplanen

Alla som deltar i etableringsuppdraget ska ha en individuell handlingsplan, en så kallad etableringsplan. Under två års tid kan man ta del av olika insatser, som utbildning eller praktik.

En etableringsplan är individuell, men ska alltid innehålla

- sfi (svenska för invandrare),
- arbetsförberedande insatser (till exempel praktik och validering av utbildnings- och yrkeserfarenheter) och
- information om det svenska samhället, så kallad samhällsorientering.

Aktiviteterna syftar till att underlätta och påskynda etableringen i arbets- och samhällslivet.

Ersättning

De personer som tillhör etableringsuppdraget har rätt till etableringsersättning på 308 kronor (2017) per dag, fem dagar i veckan.

Under vissa förutsättningar, till exempel om man har barn, kan man få tillägg och bostadsersättning.

Ersättningen är knuten till att man följer sin etableringsplan och deltar i de aktiviteter som anges där. Vid ogiltig frånvaro ska ersättningen sänkas.

Subventionerade anställningar

Nystartsjobb är ett stöd vid anställningar som ger en subvention baserad på arbetsgivaravgiften. Nystartsjobben är utformade för de arbetsgivare som tar emot personer som uppfyller vissa kriterier, till exempel att de varit utan arbete en längre tid.

Instegsjobb är ett ekonomiskt stöd till arbetsgivare som anställer personer med utländsk bakgrund. För att stöd ska kunna betalas ut måste anställningen kombineras med studier i svenska, alltså svenska för invandrare (sfi).

Extratjänster innebär att arbetsgivare får ekonomiskt stöd så att långtidsarbetslösa och nyanlända ska kunna anställas i viss social, kulturell och idrottslig verksamhet. Den anställde blir en resurs som kan stötta verksamheten och får samtidigt en möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden. Extratjänster ger möjlighet till full subvention av lönen och de lagstadgade arbetsgivaravgifterna i 12 månader, med möjlighet till förlängning. Det är Arbetsförmedlingen som anvisar till och beslutar om extratjänster.

Efter etableringsuppdraget

Personer som har haft etableringsplan i två år, men som fortfarande behöver insatser från Arbetsförmedlingen, har rätt att fortsätta inom jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar. Det innebär att de har rätt att delta i vissa aktiviteter, till exempel praktik, och att de får aktivitetsstöd.

Det är också vanligt att de som lämnat etableringsuppdraget deltar i förberedande utbildningar och arbetsmarknadsutbildningar.

Läs mer

www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Om-Arbetsformedlingen/Etablering-av-nyanlanda.html

Norge

I Norge är det Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) som har det nationella ansvaret för att genomföra integrationspolitiken. IMDi ska stärka kompetensen om integration och mångfald och samarbeta med kommuner om bosättning, språkundervisning och grundläggande kvalificering av flyktingar, eftersom kommunerna har en central roll för att de nationella målen för integrations- och inkluderingspolitiken ska kunna nås.

Introduksjonsprogrammet

Programmet består i huvudsak av två delar – undervisning i norska och samhällskunskap samt åtgärder som förbereder för arbete eller utbildning. Syftet är att underlätta för deltagarna att bli ekonomiskt självförsörjande och kunna delta i arbets- och samhällslivet. Det är både en rättighet och en skyldighet för individen att delta i programmet.

Målgrupp

Målgruppen för introduksjonsprogrammet i Norge är nyanlända vuxna flyktingar, 18–55 år, och familjeåterförenade. Med *nyanländ* menas att man varit i landet högst två år. Man ska också ha fått sin kommunplacering, efter avtal mellan staten och kommunen. Det är kommunen som värderar om personen ingår i målgruppen och som fattar beslut om deltagande i programmet.

Ansvariga myndigheter

Introduksjonsprogrammet är ett kommunalt åtagande enligt introduksjonsloven. Andra viktiga aktörer är arbetsgivare, NAV och frivilligorganisationer.

Introduksjonsprogrammets omfattning

Programmet ska genomföras på heltid och pågår i regel under två år, men kan vara kortare ifall deltagaren inte längre har behov av insatserna. Programmet kan även förlängas när särskilda skäl finns.

Introduksjonsprogrammets innehåll

Huvuddelen av introduksjonsprogrammet består av

- undervisning i norska
- samhällskunskap
- arbetslivs- och utbildningsförberedande insatser.

Varje deltagare har en individuell plan som ska följas upp. Introduksjonsprogrammet har sin grund i Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven), som ger fleksibilitet och ett stort kommunalt handlingsutrymme som innebär att programmen kan skräddarsys efter lokala förutsättningar. Fylkesmennene skall utöva tillsyn över kommunernas förvaltning av introduksjonsloven. Dessutom är kommunerna skyldiga att bedriva internkontroll över efterlevnaden av introduksjonsloven.

Ersättning

Deltagarna får ersättning så länge de deltar i programmet. Beloppet motsvarar två gånger folketrygdens grundbelopp¹, och är skattepliktigt. Deltagare under 25 år får två tredjedelar av detta. När det gäller frånvaro tillämpas i stort sett samma regler som i arbetslivet. Vid ogiltig frånvaro sänks ersättningen.

Läs mer

www.imdi.no

Danmark

I Danmark är det Udlændinge- og Integrationsministeriet som har det övergripande nationella ansvaret för integrationsområdet, men det är kommunerna som har det samlade ansvaret för genomförandet av integrationsinsatserna.

De tre viktigaste lagarna på området är udlændingeloven, integrationsloven och lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Målgrupper

Integrationsloven omfattar följande målgrupper, som har fyllt 18 år:

- flyktingar och familjeåterförenade med flyktingar, immigranter och danskar om den återförenade kommer från ett land i "tredje världen". Denna målgrupp ska erbjudas ett integrationsprogram och ingå en integrationsöverenskommelse med kommunen.
- Övriga immigranter ska erbjudas introduktion, som ofta endast består av danskundervisning.

Integrationsprogrammet

Syftet med programmet är att den nyanlände snarast möjligt ska bli självförsörjande genom arbete.

Programmet består av

- danskundervisning
- arbetsmarknadsinriktade insatser såsom vägledning, praktik, fortbildning, anställning med lönesubvention till arbetsgivaren.

Integrationsprogrammet ska utformas med sikte på att deltagaren ska ha arbete på den reguljära arbetsmarknaden inom ett år. Kommunen ska erbjuda individen en arbetsmarknadsinriktad insats – praktik eller subventionerad anställning – efter två veckor och senast en månad efter att integrationsansvaret övertagits. Om individen inte får arbete efter ett år så ska programmet förlängas. Det förlängs så länge personen inte har fått ett ordinarie arbete eller deltar i ordinär utbildning. Programmet kan dock som längst pågå i fem år.

Kommunerna har ansvar att erbjuda danskundervisning till vuxna nyanlända. Sådan undervisning erbjuds på fler än 50 språkcentra som antingen är kommunala eller privata och har avtal med kommunen. Målet med undervisningen är att deltagaren får kunskaper i danska språket samt om samhälle och kultur. Undervisningen är uppbyggd efter en modell med tre danskutbildningar, som var och en omfattar sex moduler. Genom lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2017 preciseras det ytterligare att danskundervisningen ska vara inriktad mot arbetsmarknaden.

Personer som fått arbete har möjlighet att fortsätta få undervisning i danska. Undervisningen ska utformas så att den kan avslutas efter tre år, men möjlighet finns att förlänga till fem år. Språkcentren är skyldiga att anordna undervisning som kan kombineras med arbete.

Personer som får ersättning inom ramen för integrationsprogrammet har skyldighet att delta. Fullgörs inte dessa skyldigheter så kan ersättningen sänkas.

Integrationsgrunduddannelsen (IGU) är ett av de arbetslivsinriktade verktyg som ska säkra personens tillträde till arbetsmarknaden. IGU omfattar två år och består av praktik på en arbetsplats i kombination med utbildning.

Flyktingar och familjeåterförenade till flyktingar, som har fyllt 18 men inte 40 år då utbildningen inleds, kan börja på IGU. Ett villkor är att deltagaren har varit folkbokförd i Danmark kortare tid än fem år. IGU ska ses som ett komplement till de instrument som jobbcentren redan har i form av arbetspraktik och lönestöd.

Integrationskontrakt och integrationsförklaring

Nyanlända flyktingar och familjeåterförenade ska ingå en integrationsöverenskommelse med den kommun de flyttar till. De ska dessutom underteckna en integrationsförklaring.

I integrationskontraktet fastläggs integrationsprogrammets mål och innehåll. Integrationskontraktet ska understödja en sammanhållen insats från det att programmet påbörjas tills personen eventuellt ansöker om permanent uppehållstillstånd. Integrationskontraktet innehåller en beskrivning av personens mål vad gäller arbete och utbildning samt innehållet i aktiviteter som ska säkra att målet om arbete inom ett år uppnås.

Samtidigt som personen undertecknar integrationskontraktet så ska hon/han även skriva under en integrationsförklaring om aktivt medborgarskap i Danmark. Det är ett villkor för att kunna få permanent uppehållstillstånd.

Integrationskontraktet och integrationsförklaringen ska skrivas under både av den enskilde och kommunen.

Läs mer

uim.dk/arbejdsomrader/Integration
www.kl.dk/Kommunale-opgaver/Integration/
www.nyidanmark.dk

Finland

Finlands integrationspolitiska mål och åtgärder fastställs i statens program för integrationsfrämjande. Främsta fokus i finsk integrationspolitik är att främja integration och främja immigranternas möjligheter att aktivt delta i det finska samhället. Ett starkt fokus ligger på att underlätta inträdet på arbetsmarknaden.

Lagstiftning och målgrupp

Den nuvarande lagen om främjande av integration trädde i kraft 2011, den första lagen var från 1999. Lagen har som mål att stödja immigranternas delaktighet i det finska samhället. Denna lag gäller alla immigranter bosatta i Finland som har uppehållstillstånd, personer vars uppehållsrätt har registrerats eller som beviljats ett uppehållskort enligt utlänningslagen. Integrationslagen gäller oberoende av personens grund för att flytta till Finland.

Ansvar

I Finland är ansvaret för integration delat mellan staten och kommunerna. Arbets- och näringsbyråerna, vilka är statliga organ, har ansvar för personer som är arbetssökande. De anordnar språkundervisning och arbetspraktik för denna målgruppen. Kommunen ansvarar för personer som inte är inskrivna hos arbets- och näringsbyrån. Skola, hälso- och sjukvård samt social service är de viktigaste åtaganden.

Rätt till information, rådgivning och vägledning

Alla immigranter har rätt till basinformation om Finland samt inledande rådgivning och vägledning, men de individuella integrationsinsatserna och tjänsterna fastställs i samarbete med individen och dennes familj utifrån deras behov.

Inledande kartläggning

Arbets- och näringsbyrån startar den inledande kartläggningen för immigranter som är arbetslösa. Kommunen gör den inledande kartläggningen av de immigranter som av ålder, hälsoskäl eller andra orsaker inte är inskrivna hos arbets- och näringsbyrån. Under den inledande kartläggningen utreds vilka tjänster personen behöver och hur hon eller han kan vägledas vidare. På basis av kartläggningen bedöms också om individen behöver en integrationsplan.

Integrationsplan

Det är antingen arbets- och näringsbyrån eller kommunen som ansvarar för att en integrationsplan utarbetas. Planen görs upp tillsammans med individen. Den myndighet som ansvarar för att planen tas fram har även ansvar för genomförandet.

När integrationsplanen görs upp beaktas personens individuella behov och resurser. Innehållet i planen påverkas av individens tidigare utbildning, arbetserfarenhet, ålder, hälsotillstånd och andra personliga faktorer.

Innehållet i planen påverkas också av exempelvis vilka tjänster och vilken utbildning som erbjuds i området.

I integrationsplanen avtalas om

- inledning eller fortsättning av personens studier i finska eller svenska
- integrationsutbildning och andra integrationsfrämjande åtgärder
- arbetssökandet och målsättningarna för den samt tjänster som stöder arbetssökandet och främjar sysselsättningen.

I integrationsplanen kan man också komma överens om undervisning i personens modersmål och undervisning som ger en introduktion till samhället.

Tidplan och varaktighet

Den första integrationsplanen ska enligt lagen om främjande av integration göras upp senast tre år efter att individen har fått sitt första uppehållstillstånd eller uppehållsrätten har registrerats. Utarbetandet av integrationsplanen inleds senast två veckor efter att den inledande kartläggningen har gjorts. Individen ska söka sig till en utbildning eller integrationsfrämjande insats senast en månad efter att integrationsplanen utarbetats. Integrationsplanens varaktighet är individuell. Den första integrationsplanen omfattar högst ett år. I regel pågår integrationsplanen högst tre år från det att den första planen togs fram. Den tiden kan dock förlängas upp till två år på grund av exempelvis sjukdom eller föräldraledighet.

Ersättning

Under tiden som integrationsplanen gäller utgår arbetslöshetsförmån eller utkomststöd till individen.

Skyldigheter

Individen ska följa sin integrationsplan. Frånvaro kan leda till att ersättningen sänks.

Läs mer

www.integration.fi

Island

Till skillnad från i andra nordiska länder så är integrationsutmaningarna nya i Island. Under de senaste åren har bara drygt 760 personer beviljats uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, 441 av dem via UNHCR. År 2016 sökte dock över 1100 personer asyl i Island. Men de flesta immigranter är arbetskraftsinvandrare.

Det finns två grupper av flyktingar – kvotflyktingar och de som kommit och sökt asyl på egen hand. Kvotflyktingarna får stöd från staten. De får ett ettårigt integrationsprogram, som bland annat innehåller språkträning. De får även en möblerad lägenhet, socialt stöd och rådgivning. Kommunerna har ansvaret för de flyktingar som kommer på egen hand, de asylsökande. Kommunen erbjuder boendelösningar, socialt stöd och rådgivning till alla som har behov. Staten ersätter kommunerna för kostnaderna under de första två åren. Det gäller dock bara de direkta kostnaderna – för boende, språkundervisning, barnbidrag, möbler, kostnader för familjeåterförening, psykologiskt stöd etcetera efter asylprocessen. Staten ersätter inte för den personal i kommunen som arbetar med dessa frågor. Men för att täcka en del av dessa kostnader så ersätter staten kommunerna för personal som arbetar med kvotflyktingar.

Överenskommelse har också slutits med Röda korset för att erbjuda alla flyktingar stöd. Det kan vara möbler, kläder, rådgivning och annat stöd. Nu finns också personal på Arbetsdirektoratet som ger stöd till flyktingar i jobbsökandet men även på arbetsplatsen. De kan också erbjuda olika typer av språkträning och annat stöd.

En kommitté arbetar nu för att ta fram ett program, som ska gälla oavsett om man kommit till Island som kvotflykting via UNHCR eller på egen hand.

Läs mer

eng.velferdarraduneyti.is/departments/immigrants/

Likheter och skillnader mellan länderna

Här redogörs kort för likheter och skillnader vad gäller etableringsprocessen i de nordiska länderna. Denna jämförelse omfattar inte Island, eftersom flyktinginvandringen varit så liten och motsvarande introduktionsprogram som i övriga Norden inte finns.

Sett i ett europeiskt perspektiv har etableringsprogrammen i de nordiska länderna många likheter. De pågår i två-tre år och omfattar i huvudsak vuxna flyktingar och familjeåterförenade till flyktingar. Språkundervisning, samhällskunskap och arbetslivsinriktade insatser är de bärande delarna.

Introduktionsprogrammen har övergång till arbete eller utbildning, och på sikt ekonomisk självständighet för individen, som mål. För att nå det målet ska alla deltagare genomföra ett individuellt anpassat program. Det rekommenderas att språkträning och praktik genomförs parallellt.

Även om det finns stora likheter mellan länderna vad gäller introduktionsprogrammen, så ser man även betydande skillnader.

Organisation

Man brukar tala om vertikal och horisontell organisering av aktörer och ansvarsfördelningen för introduktionsprogrammen.

Vertikala olikheter handlar om vilken nivå som har ansvaret för olika uppgifter.

I Norge och Danmark är kommunerna ansvariga för introduktionsprogrammen. I Sverige blev det överordnade ansvaret för integrationsprogrammet överfört till statlig nivå (Arbetsförmedlingen) i samband med etableringsreformen 2010. Svenska kommuner har dock fortsättningsvis ansvaret för språkundervisning och samhällskunskap. I Finland är ansvaret delat mellan staten och kommunen, beroende på om personen är arbetssökande eller inte.

Horisontella olikheter handlar huvudsakligen om två saker:

- antal aktörer på samma styrningsnivå
- samarbete med externa aktörer.

I alla länder ska ansvariga sektorsmyndigheter bistå i integrationsarbetet inom sina respektive områden. Det skiljer sig ändå mellan länderna i fråga om hur tydligt detta ansvar är fördelat. I

Norge och Sverige har ett departement ett utpekat ansvar – I Norge Justis- og beredskapsdepartementet (JD) och i Sverige är det Arbetsmarknadsdepartementet, i Finland Arbets- och näringsministeriet. I Danmark är det Udlændinge- og integrationsministeriet som har det övergripande nationella ansvaret för integrationsområdet, men det är kommunerna som har det samlade ansvaret för genomförandet av integrationsinsatserna.

I samtliga länder har uppgifter fördelats på olika myndigheter, men Norge är det enda land som har en särskild myndighet (IMDI) med ansvar för integration.

När det gäller formellt samarbete med externa aktörer har samtliga länder avtal med privata och ideella aktörer.

Integration berör flera politikområden på olika nivåer. I Sverige och Danmark har utvecklingen under senare år gått mot att ansvaret fördelats på fackdepartement, medan arbetet i Norge är mer specialiserat med IMDi som egen myndighet för integrationsfrågorna.

Formalisering och flexibilitet

Danmark har en högre grad av formalisering, genom integrationskontraktet, än de övriga nordiska länderna.

Norge har de mest flexibla reglerna för permission från programmen, men öppnar inte för deltagande på deltid vid exempelvis sjukdom, vilket kan vara möjligt i Danmark och Sverige.

Målgrupper, rättigheter och skyldigheter i integrationsprogrammen

Målgruppen för introduktionsprogrammen är i alla länderna huvudsakligen flyktingar och familjeåterförenade, men det är smärre skillnader mellan länderna när det gäller åldersgränser och vilka familjeåterförenade som omfattas.

I Danmark och Norge är rätten till introduktionsprogram i högre grad knuten till offentligt anvisad bosättning, medan personer som i Sverige bosätter sig på egen hand eller flyttar under programmet fortfarande har rätt till introduktionsprogram och ekonomiskt stöd.

I Norge och Danmark är det en rättighet och en skyldighet att delta i integrationsprogram, men i Danmark gäller skyldigheten att delta i arbetsinriktade insatser enbart dem som får ekonomiskt stöd från samhället. I Norge kan deltagande i introduktionsprogram också indirekt påverka möjligheten till permanent uppehållstillstånd, grundat på deltagande i språkundervisning och samhällskunskap. För att kunna få permanent uppehållstillstånd i Danmark har det betydelse att individen har uppnått målen i integrationskontraktet. I detta ställs krav på att klara språktest och att ha varit självförsörjande, det vill säga haft ett arbete, under en längre tid. Enbart deltagande i integrationsprogram är således inte tillräckligt. Resultatet är viktigt. I Sverige och Finland är del-

tagandet i introduktionsprogrammet enbart en rättighet, men det finns liknande bestämmelser som i Norge och Danmark om att den ekonomiska ersättningen minskas vid frånvaro.

Ekonomiskt stöd till deltagarna

En skillnad mellan länderna handlar om ifall det ekonomiska stödet till deltagarna i introduktionsprogrammet är en särskild insats kopplad till lagstiftning om integration eller om det är en del i det ekonomiska biståndet inom socialtjänsten. I Norge och Sverige utgår ett introduktionsstöd oberoende av familjens ekonomiska situation. I Danmark får deltagarna behovsprövat socialt bistånd ifall familjen inte kan försörja sig själv. I samtliga länder minskas ersättningen vid frånvaro från introduktionsprogrammet. I Finland får man antingen arbetslöshetsersättning eller socialt bistånd.

Statligt stöd till kommunerna

I Norge och Sverige har statligt stöd till bosättning och integration slagits ihop och ska täcka kostnaderna inom båda områdena. I Danmark är det statliga stödet i högre utsträckning knutet till deltagande i integrationsprogrammet.

Kvalificering till arbete

Målet är att de tre momenten – språkundervisning, samhällskunskap och arbetsmarknadsinriktade insatser – ska ske parallellt. Inriktningen är att kombinera till exempel språkundervisning och arbetspraktik och få en tidig kontakt med arbetslivet.

I både Sverige, Norge, Danmark och Finland är det lagstadgat att personen ska ha en individuell plan. Den danska lagstiftningen är dock mycket mer precis när det gäller deltagarens och kommunens skyldigheter gentemot varandra. I den danska lagstiftningen är också framgångsrik integration explicit nämnt som en förutsättning för permanent uppehållstillstånd.

Organiseringen av arbetsmarknadsinriktade insatser skiljer sig åt mellan länderna. I Sverige är det staten, genom Arbetsförmedlingen, som har ansvaret för att samordna insatserna. Det innebär att insatserna till deltagarna i introduktionsprogrammen erbjuds av samma institution som har ansvaret för andra arbetssökande och personer som behöver kvalificera sig för att få tillgång till arbetsmarknaden. I Danmark är det kommunens ansvar att erbjuda arbetsmarknadsinriktade insatser. Den norska modellen skiljer sig från den danska och svenska genom att kommunerna har stor frihet att själva organisera introduktionsprogrammen och de arbetsmarknadsinriktade insatserna. I Finland är det arbets- och näringsbyråerna – vilka är statliga organ – som ansvarar för integrationsinsatserna till dem som söker arbete.

Statistik visar att kvinnor i betydligt lägre utsträckning än män får arbetsmarknadsinriktade insatser.

Kvalificering till utbildning

Målet med introduktionsprogrammet är att deltagaren ska gå vidare, antingen till arbete eller utbildning.

Deltagarna ska få undervisning i det nya landets språk och i samhällskunskap. Därutöver ska integrationsprogrammet vara anpassat till deltagarnas individuella förutsättningar.

Validering av examina är en stor utmaning för länderna.

Nordens välfärdscenter
Box 1073, SE-101 39 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 30
Tel: +46 8 545 536 00
info@nordicwelfare.org

Nordens välfärdscenter
c/o Institutet för hälsa och välfärd
PB 30, FI-00271 Helsingfors
Besöksadress: Mannerheimvägen 168 B
Tel: +358 20 741 08 80
helsingfors@nordicwelfare.org